Dnevni list: Intervju sa prvim zamjenikom visokog predstavnika Roderickom Mooreom

Razgovarao: Antun Mrkonjić

Prvi zamjenik visokog predstavnika Roderick Moore poručuje kako je za FBiH rješenje dijalog između političkih stranaka i s predsjednikom FBiH Živkom Budimirom. Moore smatra kako se Ustavni sud FBiH mora odmah popuniti. Razočaran je što SDA nije bio na plenarnom sastanku, ali jasno kaže kako procesi u Mostaru ne mogu biti taoci jedne stranke. Roderick Moore odbacuje spekulacije da međunarodna zajednica ima plan o cijepanju središnje Bosne.

Dnevni list: Povjerenik za proširenje Štefan File je boravio u BiH. Ponovno je dobio obećanja o ispunjavanju uvjeta. Međutim, čim je napustio državu, počela su različita tumačenja i podvaljivanja po pitanju napretka. Vjerujete li u dobre namjere i iskreni odnos lidera u vezi s Mapom puta?

Roderick Moore: Kao i obično, uvijek sudim prema rezultatima, a pretpostavljam da će tako raditi i ostatak međunarodne zajednice.

Budimo iskreni – rezultati u posljednjih šest mjeseci su bili razočaravajući, što su konstatirali EU, OHR, Vijeće za provedbu mira (PIC), i, što je najvažnije, ogroman broj birača na nedavnim izborima. EU i NATO su naznačili veoma dostižan i jasan put ka bližoj integraciji s tim organizacijama. Tako da je sada jedino pravo pitanje da li su izabrani lideri ovdje spremni da iskoriste prilike koje su im pružene da provedu u djelo svoju deklariranu opredijeljenost za integraciju u EU i NATO.

Dnevni list: Kazali ste da je potrebno samo „nekoliko grama“ truda da se postigne dogovor oko slučaja Sejdić i Finci. Ima li međunarodna zajednica neki prijedlog u vezi s tim pitanjem?

Roderick Moore: Vaša zemlja pred sobom ima povijesne prilike, kao i ozbiljne obaveze. Sejdić-Finci je dobar primjer. Kao članica Vijeća Evrope, BiH ima obavezu da se pozabavi time. Ali, kada bi to uspješno riješila, bio bi to ogroman poticaj vašim težnjama za približavanje EU.

Ipak, ovo je vaša zemlja i želimo da vaši lideri – a ne stranci – iskoriste te prilike i ispune obaveze. I moram Vam reći da mi u međunarodnoj zajednici ne mislimo da su postavljeni ciljevi zahtjevni. Doduše, domaćim strankama će biti politički teško usvojiti amandmane na Ustav BiH bez širokog konsenzusa konstitutivnih naroda i stranaka zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini. Ali malo toga je jednostavno u demokraciji. Ukoliko lideri ove zemlje zaista žele da je povedu ka EU, onda je Sejdić-Finci dobar test njihove fleksibilnosti, kreativnosti i odlučnosti.

Dnevni list: Možete li komentirati odnos visokog predstavnika sa dva HDZ-a. Da li OHR podržava Živka Budimira kao predsjednika FBiH i da li smatrate da on radi po Ustavu? Da li je greška što Čović i Lagumdžija ne žele s njim razgovarati?

Roderick Moore: Stalno slušam špekulacije da OHR ili međunarodna zajednica podržavaju jednu ili drugu stranku, jednog ili drugog lidera. Ali ne ide to tako. Mi ne stajemo na stranu političkih stranaka ili lidera. Iskreno, nas ne zanima ko je na vlasti, sve dok su stranke koje učestvuju u vlasti konstruktivni akteri opredijeljeni za Daytonski mirovni sporazum. Ovaj princip odnosi se na svu gospodu koju ste spomenuli u pitanju. Naš je mandat osigurati da se Mirovni sporazum – i sve što on podrazumijeva – poštuje.

Dnevni list: Predsjednik HDZ-a BiH Dragan Čović traži da međunarodna zajednica prisili na odlazak Budimira. Hoćete li to učiniti?

Roderick Moore: Često čujem kako postoje samo dva načina da se riješi pitanje Vlade Federacije – ili da visoki predstavnik povuče odluku iz marta 2011. ili pak da predsjednik Budimir odstupi. Tačno je da su to dva teoretska puta koja bi mogla dovesti do restrukturiranja vlasti, iako su oba puta puna mogućih komplikacija.

Zanimljivo, rijetko kad čujem da se spominje treća opcija, koja se meni čini kao najsmislenija imajući u vidu trenutnu situaciju na terenu. A ta bi podrazumijevala da sve stranke razgovaraju međusobno, i s predsjednikom, i

dogovore se kako dalje. Ipak, u krajnjoj liniji, ovo je problem za domaće političare, a ne za nas. Ukoliko političari rade u okviru ustavnih i zakonskih parametara, mi ne planiramo intervenirati. Samo se nadam da će svi političari osigurati da sve institucije koje su proizašle iz ustava izađu iz ovoga neoštećene.

Dnevni list: Kriza u FBiH je dramatična. Vlada je blokirana, najavljuju se smjene čak i dopremijera. Kako to riješiti: raspuštanjem Parlamenta, izvanrednim izborima ili postoji neki drugi način?

Roderick Moore: Već sam iznio svoja razmišljanja o tome. Ali dozvolite mi da još jednom naglasim koliko je važno da se zaštite demokratske institucije Federacije. Suviše često smo vidjeli da stranke pokazuju jako mnogo spremnosti da, u interesu političke koristi, ostave po strani vladavinu prava. To je štetno po vaše, još uvijek nove, institucije i mora prestati. Jer, odluke koje političari donesu sada postavit će dugoročne presedane za budućnost, oni moraju razmišljati i dalje od kratkoročnog trenutka. Dobar primjer je i apsurdna situacija da Ustavni sud FBiH ima samo 5 od 9 članova, situacija koja prijeti da paralizira ključnu instituciju u ključnom trenutku. Kada ovu situaciju prezentiram posjetiocima, oni teško mogu u to povjerovati. Relevantne vlasti trebaju popuniti prazna mjesta u Sudu bez daljnjeg odlaganja.

Dnevni list: Pratite li zbivanja oko Razvojne banke? Imate li precizan stav oko te ružne situacije koja je dovela do grozne blokade Vlade?

Roderick Moore: Visoki se predstavnik prošle sedmice sastao s predsjednikom Budimirom i premijerom Nikšićem i poruka je na oba sastanka bila ista. Sve institucije i pojedinci se moraju pridržavati zakona i Ustava u svim pitanjima. Ako postoje bojazni da nije poštovana vladavina prava, tu su relevantne domaće institucije koje se trebaju baviti takvim navodima. Nema opravdanja da se ta pitanja koriste da bi se blokirao rad Vlade FBiH. Očekujemo od svih zainteresiranih strana da razgovaraju jedni sa drugima i dogovore se o daljnjem putu kako bi se osiguralo puno funkcioniranje svih institucija FBiH.

Dnevni list: Milorad Dodik optužuje da ste uz PIC glavni generatori krize u BiH? Kako reagirate na takve navode?

Roderick Moore: Mislim da bi bilo veoma teško naći međunarodnog zvaničnika koji se slaže s tako čudnom tvrdnjom. Mogu se kladiti da se međunarodna zajednica uključuje u samo mali djelić odluka – sigurno mnogo, mnogo manje od jednog postotka – koje donesu političari na svim nivoima u ovoj zemlji. I tako treba da bude, naravno, jer, kao što sam ranije rekao, ovo je vaša zemlja. Iako to može biti popularan način da se dobiju glasovi, ipak nema smisla da se za tešku ekonomsku situaciju u zemlji ili za svoje propuste da se efikasno bore protiv korupcije, na primjer, krive stranci koji ulažu velike iznose novca i stručno znanje da bi pomogli lokalnim liderima da riješe upravo te iste izazove.

Dnevni list: Stanje u Mostaru: iz SDA vas optužuju da radite u korist Hrvata. Oni su najavili napuštanje pregovora?

Roderick Moore: Takve tvrdnje su potpuno neutemeljene, naravno. Moj cilj je, a i cjelokupni PIC mi je rekao da u cijelosti dijeli moj stav, da vidim da li možemo pomoći stranama da nađu rješenje koje ima široku podršku, a koje je u skladu s odlukom Ustavnog suda. Činjenica je da nemam pozitivne ili negativne stavove prema bilo kojoj ideji koju sam vidio ili čuo o njoj – uključujući i one koje su iznijeli SDA, HDZ-ovi ili drugi. Međutim, smatram da je veoma nerealistično misliti da bilo koji od ovih prijedloga koje smo vidjeli do sada može dobiti široku podršku u ovom političkom okruženju. Stoga jedino preostalo logično rješenje je kompromis kojim se poštuju odluke Suda. Takav kompromis je moguće postići samo ako sve strane prihvate da moraju biti fleksibilne i da moraju praviti ustupke. To je stav koji snažno podržava PIC. Iskreno, vjerujem da postoje razumni kompromisi o kojima se razumni lideri mogu dogovoriti. Vrijeme da razum zamijeni trenutni politički rat iz rovova i beskorisnu, huškačku retoriku. Srećom, neke stranke su već počele da pokazuju osvježavajući nivo fleksibilnosti. Tek kad i drugi počnu da slijede ovaj uzor doći će do preokreta.

Dnevni list: Da li će se razgovori nastaviti usprkos bojkotu SDA?

Roderick Moore: Razočarani smo što je SDA odlučila da ne sudjeluje na prvoj plenarnoj sjednici koja je održana prošle sedmice i koja je po mom mišljenju bila veoma korisna. Naglasili smo da će vrata u ovom političkom procesu biti, naravno, uvijek otvorena za SDA. Na kraju krajeva, SDA je značajan politički faktor u Mostaru i očekujem da će to i ostati. Ipak, u konačnici, politički proces ne može biti talac jedne stranke i on mora ići naprijed. Odluka Ustavnog suda mora se implementirati, izbori se moraju održati, a Grad mora obavljati svoje redovne aktivnosti.

Ne razumijem u potpunosti zašto bi SDA odbacila mogućnost da pomogne u kreiranju budućeg kompromisa koji će proisteći iz razgovora, ali se iskreno nadam da će ponovno razmotriti svoj stav. Mi ćemo ih srdačno dočekati ako odluče da se vrate.

Dnevni list: Da li će OHR nametnuti rješenje ako trenutni pregovori ne poluče rezultate?

Roderick Moore: Uvjeravam vas da je međunarodna zajednica apsolutno jedinstvena u želji da pitanje Mostara riješe domaće stranke u domaćim institucijama. To je kristalno jasna poruka koju je PIC prošle sedmice ponovno snažno potvrdio.

Dnevni list: Možete li komentirati špekulacije kako međunarodna zajednica navodno ima plan spajati kantone u FBiH, odnosno pripojiti Središnju Bosnu jednim dijelom Zenici, a drugim dijelom Sarajevu.

Roderick Moore: Nisu mi poznate takve konkretne ideje niti vjerujem da takav plan postoji. Općenito, dozvolite mi da kažem koliko sam iznenađen količinom nevjerojatnih špekulacija koje se pojavljuju u medijima u vezi s inicijativom za pokretanje javne debate o tome kako vlast u Federaciji učiniti efikasnijom. Nema apsolutno ništa neprikladno u vezi s tom temom. Naprotiv, takva debata bi mogla biti veoma konstruktivna. Naposljetku, građani diljem Federacije su mi sami rekli da bi željeli da njihov entitet funkcionira manje birokratski i što efikasnije.